

Morfosyntaktické vlastnosti českých vokativních frází

Lucie Janků

ABSTRAKT:

Tento článek se věnuje vybraným specifickým českých vokativních frází, a to především z morfosyntaktického pohledu. Cílem je jednak nastínit základní charakteristiku českých vokativních frází, jednak tyto charakteristiky začlenit do širšího kontextu dalších jazyků. Článek nahlíží na vokativní frázi jako na diskurzový argument, který má některé vlastnosti shodné s argumentovou DP, zároveň je ale v mnohém unikátní. Studie je rozdělena do tří částí. Nejprve vykládá obecnou problematiku studia vokativních frází. Následuje část, kde je na češtině popsána syntax českých vokativních frází, mj. různé typy VocP, možné hlavy VocP a problematika koindexace. Třetí celek se týká základních morfologických rysů — tedy na jakých jménech se v češtině objevuje unikátní vokativní morfologie a na kterých nikoliv.

KLÍČOVÁ SLOVA:

vokativ, vokativní fráze, oslovení, morfosyntax

ABSTRACT:

This paper focuses on the morphosyntactic properties of Czech vocative phrases. The aim of the paper is to describe the basic nature of Czech vocative phrases and to integrate the observations into the broader context of other languages. It looks upon vocative phrases as discourse-related structures that behave the same as DP arguments do, with respect to a number of properties. In other respects, however, they differ from regular DPs and exhibit unique behaviour. The paper is organised as follows: the first section provides insight into the general issues of vocative phrases; the second section describes various types of VocP, possible heads of VocP and issues of co-indexation; the third section considers the fundamental morphological features of vocative phrases. It specifically deals with the nature of those Czech nouns that have a distinct vocative morphology.

KEYWORDS:

vocative, vocative phrases, addressing forms, morfosyntax

1. ÚVOD DO PROBLEMATIKY VOKATIVU V ČEŠTINĚ

Čeština, jak známo, patří k jazykům, které vyjadřují gramatickou kategorii pádu pomocí sady morfémů umístěných na pravou periferii slova.¹² Tyto morfémy mají několik typických vlastností:

- 1 Článek vznikl za podpory grantu MUNI/A/0862/2017 Čeština v jednotě synchronie a diachronie — 2018.
- 2 Článek vychází z pohledů uplatněných v tradiční české gramatice (z poslední doby zvl. prezentovaných v Karlík 2010 a NESČ /Kalík-Nekula 2017/). Dále jde v pokusu o pohled na vokativ v této linii neuplatněný (viz s. 7–8, vokativní hierarchie). Není cílem článku podat

(a) jsou tzv. kumulativní, tj. nesou více rysů, viz např. (1):

(1) nom. sg. f.	žen-a	nom. pl. m.	muž-i
gen. sg. f.	žen-y	gen. pl. m.	muž-ů
dat. sg. f.	žen-ě	dat. pl. m.	muž-ům

(b) mohou být bez fonetické realizace (např. gen. pl. f. ženØ),

(c) ukazují různé typy alomorfie, např. (c₁) supletivitu,³ nebo (c₂) synkretismus.⁴

Ve stejné pozici a v komplementární distribuci se zbytkem pádového paradigmatu se v češtině objevuje i vokativní morfém (2):

(2) nom. sg. f.	dívk-a	nom. sg. m.	kluk-Ø
vok. sg. f.	dívk-o	vok. sg. m.	kluk-u

Vokativní morfologie ovšem není jazykové univerzále a např. v angličtině vokativ morfologicky značený není, srov. český příklad v (3a, a') a anglický v (3b, b'):

- (3) a. Drahý pan-e prezident-e, pojdte se mnou na procházku (VocP — vok.)
 a'. Drahý pan-Ø prezident-Ø se mnou jde na procházku (argumentová fráze — nom.)
 b. Dear Mr. President, come take a walk with me (VocP — stejná forma jako nom.)
 b'. (#Dear) Mr. President takes a walk with me (argumentová fráze — nom.)

Zatímco v příkladech (3a-a') vidíme, že se nominativní forma fráze *drahý pan prezident* liší od té vokativní, v angličtině (3b-b') jsou morfologicky totožné. Co mají ovšem příklady (3a) a (3b) — na rozdíl od (3a') a (3b') — společného, je jejich interpretace jako oslovení. NP/DP ve funkci oslovení se nejspíš vyskytují napříč všemi jazyky, proto terminologicky rozlišujeme mezi **vokativní frází**, což je DP mající funkci oslovení, a **vokativem** jako morfologickým vyjádřením vokativní fráze, příp. vokativní flexí vybaveným jménem. Srov. také: „All languages have vocative phrases, but some also have Vocative Case“ (Hill 2007: 2078).

Mezi jazyky s vokativem patří v současnosti většina slovanských jazyků,⁵ jazyky baltské a některé další, především z indoevropské jazykové rodiny (např. ru-

vyčerpávající přehled literatury k tématu a vzhledem k omezenému rozsahu to není ani možné, avšak pro další informace o českých i zahraničních analýzách vokativu viz literatura v NESČ: Vokativ (Kalík-Nekula 2017) a Janků (2016).

3 Tradičně: distribuce jednotlivých morfů jednoho morfému je řízena morfosyntaktickými pravidly. Např. instr. sg. m. má -ou tehdy, když je v nom. sg. -a (předseda — s předsedou). Všude jinde je -em (pánem, hradem, mužem, strojem, soudcem).

4 Dva gramatické významy jsou vyjádřeny stejnou formou (např. dat. sg. m. ke stroj-i, lok. ve stroj-i atd.), viz NESČ: Synkretismus (Kalík-Nekula 2017).

5 Pro podrobnější informace viz popis slovanských jazyků v Comrie-Corbett (1993).

munština, bretonština, irština aj.), nicméně i mimo ni (např. arabština nebo korejština).

Toto roztrídění ovšem není tak jednoduché, jak by se mohlo zdát. Problémy nastávají např. u němčiny, která — na první pohled — vokativ nemá, ale v bavorštině najdeme morfém *-ä*, který je po připojení k propriu interpretován jako morfém vokativní (Merkle 1996); srov. (4):

(4) nom. Hans-Ø, Karl-Ø vok. Hans-ä, Karl-ä

Další problémy skýtá třeba ruština, ve které původní slovanský vokativ zanikl, ale postupem času ho nahradil nový způsob vyjádření vokativní fráze, pro nějž se používá označení neovokativ (Parrott 2010: 212), viz (5):

(5) nom. Petrušĕk-a neo-vok. Petrušĕk-Ø

Jak lze v (5) vidět, tak na rozdíl od českého vokativu se netvoří připojováním specifického vokativního morfému, ale zkracováním slovního základu. Toto zkracování je ovšem nepovinné a VocP lze v ruštině vyjádřit i prostým nominativem.

V neposlední řadě při klasifikaci dělají potíže jazyky jako např. slovenština, které historicky morfologicky vyjádřený vokativ měly, nicméně o něj v průběhu vývoje přišly, zachovaly si ale určité ustrnulé, původně vokativní tvary (ve slovenštině např. *oci, Zuzi* apod.).

2. SYNTAX ČESKÝCH VOKATIVNÍCH FRÁZÍ

Syntaktické chování vokativních frází v češtině již bylo popsáno z různých stránek v dřívějších pracích (viz především Karlík 2010 a Vokativ v NESČ /Kalík–Nekula 2017/). Tato kapitola si dává za cíl shrnout základní rysy tohoto chování a společně s následující — morfologicky zaměřenou — kapitolou tak podat co nejkomplexnější popis morfosyntaxe českých vokativů.

V české syntaxi se jméno s vokativní morfologií objevuje v zásadě v šesti kontextech. Na základě těch můžeme vyčlenit šest typů vokativních frází⁶:

- (a) vokativní oslovovací fráze: *Petře, sedni si; Pane profesore, sedněte si; Ty, sedni si*
- (b) vokativní oslovovací evaluační fráze: *Sedni si, ty pitomče; Čumáčku, dej mi pusu*
- (c) vokativní evaluační fráze: *Mizero* (= „Ty jsi mizera“), *Sluníčko* (= „Ty jsi sluníčko“)
- (d) vokativní exklamativní fráze: *Marnivosti, těžký jsi hřích, těžký!*
- (e) ustrnulé vokativy: *Kam jsi dala, bože můj, rozum?*
- (f) citační vokativy: *Volali na ni vždycky Myší kožíšku*

6 Pro podrobnější informace o typech vokativních frází vč. literatury, která se tématu věnuje, viz Janků (2016: 17–20).

Ve VocP se může objevit osobní zájmeno s rysem 2. os. (*Ty, poslouchej*), nebo substantivum, ať už proprium (*Marcelko, pojď domů*) či apelativum (*pane doktore, pitomče, balvane, láska*).

Vokativní fráze nesou primárně rys [+oslovení adresáta] a jako takové jsou vždy DP, jsou referenční. Za NP považujeme vokativní fráze, které nesou rysy [-oslovení adresáta] [+evaluace], ty jsou predikační. Srov. (6):

- (6) ^{DP} *Jakube, uvař mi!*
^{NP} (*Ty*) *trdlo!*

DP ve vokativní frázi mají vždy specifickou interpretaci, např. angl. *Waiter!* (≠ a waiter) — vždy je odkazováno k jednomu konkrétnímu číšníkovi. Možná proto se většinou v jazycích se členy tyto členy ve vokativní frázi neobjevují (angl. **The waiter!* × **A waiter!* × *Waiter!*). Absence členů ve vokativní frázi ovšem neplatí univerzálně (Moro 2003). V italštině se člen ve VocP vyskytnout může např. Tehdy, pokud tato fráze obsahuje adjektivum typu *caro* („drahý“), srov. (7):

- (7) *O caro il mio ragazzo, esci di qui*
 Ach drahý **DET** můj chlapec.VOK
 „Ach můj drahý chlapče, zmiz odsud!“

V češtině také mluvíme o definitní interpretaci VocP. Nelze např. použít konstrukci [číslovka — holé jméno] bez souběžného přidání zájmena 2. os. (sg. či pl.), které samo o sobě definitní/specifickou interpretaci nese, srov. (8):

- (8) **Tři chlapci, běžte se umýt* *Vy tři chlapci, běžte se umýt*

Syntax vokativní a standardní/argumentové DP je zčásti shodná, a to především v těchto rysech:

(a) Obě mohou přijímat premodifikátory, srov. (9a):

- (9a) *Ty⁷ zatracený hlupáku* *Ten zatracený hlupák*

(b) Obě mohou přijímat postmodifikátory, srov. (9b):

- (9b) *Nezlob se na mě, dcero Diova!* *Dcera Diova se na mě nezlobí*

(c) Obě mohou přijímat postnominální komplementy/adjunktivy, srov. (9c):

- (9c) *Proletáři všech zemí, spojte se* *Proletáři všech zemí se spojili*

7 *Ty* je zde interpretováno jako demonstrativum. Rozlišují pozice, kde stojí *ty* samostatně (je hlavou VocP) a funguje jako osobní zájmeno (*Ty, podej mi ten svetr*), a pozice, kde je *ty* součástí VocP, jejíž hlavou je substantivum (*Ty zatracený hlupáku, cos to udělal?*).

(d) V postnominální pozici za hlavou může následovat adjektivum s porušenou shodou, srov. (9d):

(9d) *Ty kluku nezbedn-ý/-á, mlč už* *Ten kluk nezbedn-ý/-á ne a ne mlčet*

(e) Obě mohou být hlavou relativní věty, srov. (9e):

(9e) *Ty, co stojíš u okna, zavři ho* *Ty, co stojíš u okna, jsi ho zavřel*

(f) Obě mohou být koordinovány, srov. (9f):

(9f) *Můj pane a králi, buď vítán!* *Můj pán a král vešel do místnosti*

(g) Obě mohou být aponovány, srov. (9g):

(9g) *Ty, příteli můj z nejmilejších, mlč* *Ty, přítel můj z nejmilejších, mlčíš*

Vokativní fráze zároveň ale v některých ohledech vykazují i syntax pro ně specifickou. Jde o následující rysy:

(a) Indexální DP ve VocP mohou přijímat pouze postmodifikátory, srov. (10a-a'):

(10a) *Ty nešťastná, cos to udělala?* *Ty nešťastná jsi to udělala*
 (10a') **Nešťastná ty, cos to udělala?* *Nešťastná ty jsi to udělala*

(b) Jméno ve VocP se může kombinovat s citoslovcem *hej*, srov. (10b):

(10b) $[Hej Petr\acute{e}]_{VocP}$ $[pro]_{ArgP}$ *sedíš na správném místě?* $*[Hej Petr]_{ArgP}$ *sedí na správném místě*

(c) Lze generovat tzv. „zmnožené“⁸ vokativní fráze (které jsou jinak dostupné jen ve zcela specifických diskurzových kontextech), srov. (10c, c', c''):

(10c) *Petr\acute{e}, Petříčku, pojď sem* **Petr, Petříček šel sem*
 (10c') *Petr\acute{e}, Pavle, pojdte sem* **Petr, Pavel přišli pozdě*
 (10c'') *Pane učiteli, pane učiteli, pospěšte!* **Pan učitel, pan učitel pospíchá*

Vokativní fráze může stát samostatně (*Anče!, Kubo!, Hajnej!*), nebo se integrovat do struktury věty (*Čtyři vraždy stačí, drahoušku*). Obvykle (ale ne vždy) tvoří prozodicky nějak specifickou jednotku. V antepozici vždy nese polokadenci (11a) a jako taková není do struktury věty prozodicky integrována. V postpozici se prozodicky integ-

8 Z příkladů vyjímám zmnožené fráze v koordinaci, pokud jde o dvě různé osoby, protože ty se chovají jinak. Srov.: **Petr, Pavel přišli pozdě* × *Petr a Pavel přišli pozdě* (2 osoby), ale jinde: **Petr, Petříček šel sem* × **Petr a Petříček šel sem* (1 osoba) apod.

rovat může (11b), ale nemusí (11b'). Zdá se, že jen při antikadenci se integrovat musí (11c). Srov.:

- (11) a. *Petře* (= polokadence), *začíná pršet* (= kadence)
 b. *Začíná pršet, Petře* (= kadence)
 b' *Začíná pršet* (= polokadence), *Petře* (= kadence)
 c. *Začíná pršet, Petře?* (= antikadence)

Kromě prozodické (ne)integrace VocP do struktury věty se můžeme podívat také na syntaktickou integraci.

VocP je neviditelná pro klitika, srov. (12):

- (12) *Petře, osprchuj se!* **Petře, se osprchuj* *Petr se osprchuje*
Pavle, podej mi klíče **Pavle, mi podej klíče* *Pavel mi podal klíče*

V některých případech dochází ke koindexaci VocP a DP v příslušné větě. U imperativních vět s 1. os. pl. je koindexován vokativ se zájmenem za souběžné inkluze osoby mluvčího: *Petře_i, pro_{i+m} mluvčí(+x)_i pojďme*. Běžně se vyskytují i věty jako *Marku_i, pro_i venku prší* nebo *Marku_i, Lucie_i spí*, kde k ní nedochází. Koindexace ovšem nastává vždy, když je ve větě zájmeno s rysem 2. os., nezávisle na typu věty: *Petře_i, pro_i kuř;* *Kluci_i, pro_i kuřte;* *Marci_i, ty jsi hlavička!*; *Byla jsi pro_i v Thajsku, Zuzko_i?* apod. Fakt, že je VocP bezvýjimečně koindexována se zájmenem 2. os. (pokud ve větě je), vede k interpretaci, že sama nese rys 2. os. A pokud je lexikální hlavou ve VocP substantivum (v ostatních pádech s inherentním rysem 3. osoby), tak ve vokativu toto substantivum bezvýhradně přijímá rys 2. os., resp. u něj dochází ke změně hodnoty rysu z 3. na 2. os., srov. (13):

- (13) *Manka/Ona_{3. os.} četla zajímavou knihu*
Manko/Ty_{2. os. sg.} Adam mi donesl zajímavou knihu
Petře, Pavle / Vy_{2. os. sg.} Adam mi donesl zajímavou knihu

3. MORFOLOGICKÉ RYSY CHARAKTERISTICKÉ PRO ČESKÝ VOKATIV

Jak už bylo řečeno výše, vokativní morfém se v češtině připojuje na pravou periferii slova, a to v komplementární distribuci se zbytkem pádového paradigmatu. Český vokativ se vyznačuje určitými morfologickými rysy, z nichž mnohé sdílí s dalšími jazyky s vokativem. Mezi tyto specifické vokativní rysy patří zvl. následující:

(a) Vokativní morfém je vždy vokál. Tuto vlastnost sdílí čeština i s dalšími jazyky, viz (14):

- (14)
	nom.	vok.
a. č.	<i>Klára</i>	<i>Klár-o</i>
b. pol.	<i>Profesor</i>	<i>profesorz-e</i>
c. lit.	<i>avis „ovce“</i>	<i>avi-e</i>

d. rum.	<i>văr</i> „bratranec“	<i>ver-e</i>
e. gruz.	<i>kali</i> „žena“	<i>kal-o</i>

Podle Daniela-Spencera (2009: 260) není znám jazyk, v němž by vokativní morfém byl konsonant.⁹

(b) Specifický vokativní morfém mají jen substantiva, zatímco premodifikátory jsou synkretické s příslušným nominativním tvarem (15a). I tato vlastnost se vyskytuje napříč mnoha jazyky. Jinak to má ale např. gruzínština, srov. (15b):¹⁰

(15) a. nom.	<i>mil-á Libušk-a</i>	vok.	<i>mil-á Libušk-o</i>
b. nom.	<i>chem-i ketil-i bich-i</i>	vok.	<i>chem-o ketil-o bich-o</i>
	můj-nom milý-nom chlapec-nom	můj-vok milý-vok chlapec-vok	
	„můj milý chlapec“	„můj milý chlapče“	

(c) Specifický vokativní morfém mají jen substantiva v singuláru, plurálový tvar je synkretický s tvarem nominativním, srov. (16):

(16) sg.	<i>kamarádk-a</i> — <i>kamarádk-o</i>	pl.	<i>kamarádk-y</i> — <i>kamarádk-y</i>
----------	---------------------------------------	-----	---------------------------------------

To platí i pro většinu ostatních slovanských jazyků. Jinak se pak chovají např. jazyky jako irština nebo rumunština, které mají vokativ v singuláru i v plurálu (pro příklad z rumunštiny viz pozn. 9). Zajímavé pozorování poskytuje ruský neovokativ, který se (fakultativně) tvoří od jmen lidí (a někdy domácích zvířat) zakončených na *-a* a téměř výhradně v singuláru. Výjimkou jsou plurálové tvary *rebjata* a *devčata*, u kterých je také možné zkrátit základ na *rebjat* a *devčat*. Jsou to ovšem jediné možné neovokativní plurály, které jsem v literatuře našla.

(d) Specifický vokativní morfém mají jen některá maskulina a feminina, neutra nemají v češtině specifický vokativní morfém vůbec, srov. (17a–b):

(17) a. nom.	<i>Josef</i> — vok. <i>Josefe</i> ,	nom. muž	— vok. <i>muži</i> ,	nom. žena	— vok. <i>ženo...</i>
b. nom.	<i>odpůrce</i> — vok. <i>odpůrce</i> ,	nom. Marie	— vok. <i>Marie</i> ,	nom. dítě	— vok. <i>dítě</i> ,
	nom. <i>slunce</i> — vok. <i>slunce...</i>				

(e) Nejčastějším synkretismem je pro vokativ synkretismus s nominativem. V češtině jde o všechny premodifikátory, všechna substantiva v plurálu, všechna neutra a deklinační typy *soudce* a *růže*.

Synkretismus nominativu a vokativu se také opakuje napříč jazyky. Stejný synkretismus vidíme i v jazycích, které ztratily specifické vyjádření vokativu. Data na-

⁹ Při své práci s vokativem jsem narazila na jediný protipříklad. V rumunštině se v plurálu všech rodů připojuje koncovka *-lor*: nom. *frati* — vok. *fraților* („bratři“). Zdá se ale, že pro singulár platí generalizace Daniela-Spencera (2009) bezvýjimečně.

¹⁰ Za jazyková data z gruzínštiny děkuji Mariam Matiashvili.

značují, že by mezi nom. a vok. mohl existovat jistý vztah. O ztrátě vokativu v ruštině i slovenštině — ačkoliv si ponechaly zbytek pádového systému — jsme se už zmiňovali.¹¹

Třetím příkladem jisté spojitosti mezi nom. a vok. jsou české výrazy typu *Novák, k tabuli!*. Nahrazení vokativního tvaru nominativním se zdá být častější, existují ale i příklady opačného vztahu — nahrazení nominativního tvaru tvarem vokativním, srov. hovorovou polštinu (Sonnenhauser — Noel Aziz Hanna 2013: 294) v (18):

(18) *Móimisiu*_{vok.} *južšpi* „Můj plyšový medvídek už spí“

(f) Existují vokativy zkrácených hypokoristických forem, zvl. jmen rodinných příslušníků a křestních jmen, s vokativním morfémem *i*, např. *mami, Jani, Kubi*. Užívání zkrácených hypokoristik bylo doloženo napříč mnoha dalšími jazyky uvnitř i vně indoevropské jazykové skupiny.¹² Někdy se tyto zkrácené formy vyskytují i mimo vokativní fráze, jindy to není pro mluvčí přijatelné, srov. češtinu (19a–a') s jihoitalskými dialekty ve (19b–b'); převzato z Karlík 2010):

(19) a. diskurzová role DP *Mami*/**Maminka, pojd' sem*
 a'. argumentová role DP *Mami*¹³/*Maminka sem přijde*
 b. diskurzová role DP *Luci/Lucia, vieni qua* „*Luci/Lucie, pojd' sem*“
 b'. argumentová role DP **Luci/Lucia viene qua* „... *sem přijde*“

Výše jsme uvedli, že specifický vokativní morfém v češtině mají jen substantiva singuláru, a to jen maskulina a feminina. Systematičtější prozkoumání těchto gramatických kategorií nejen v češtině, ale i napříč slovanskými jazyky nás přivádí k jisté hierarchii, která vypovídá o tom, na jakých výrazech jazyky preferují mít specifický vokativní morfém.¹⁴ Preferovaná jsou maskulina (hornolužická srbština má vokativ jen na maskulinech singuláru; Comrie & Corbett 1993), následuje kombinace maskulin a feminin singuláru (sem spadá většina slovanských jazyků) a pokud chceme najít jazyk, který má vokativ na neutrech, musíme jít mimo slovanskou jazykovou rodinu (např. do gruzínštiny). V doméně čísla je preferovaný singulár a pro vokativ na plurálu musíme opět jít mimo slovanskou jazykovou rodinu (např. skotská gaelština; Daniel & Spencer 2009). V neposlední řadě, slovanské jazyky preferují vokativní mor-

11 Opačným případem je bulharština, ve které flexe jmen zanikla, zachovaly se však některé vokativní koncovky (NESČ: Vokativ /Kalík–Nekula 2017/), srov. níže:

nom. *Marija i Radka zaminavat utre* „*Marija i Radka odjíždí zítra*“
 vok. *Marij-o, Radk-e, koga zaminavate?* „...*, kdy odjíždíte?*“

12 Pro podrobnější analýzu slovenských vokativů tohoto typu viz Slančová (1995).

13 Věty typu *Mami sem přijde*, tedy se zkrácenou formou na místě argumentové/nominativní pozice (podobně *Marci sem přijde?*, *Kubi sem přijde*), jsou rodilými mluvčími češtiny vyhodnocovány nejednoznačně a je třeba dalšího výzkumu, avšak zdá se, že alespoň pro určitou část populace jsou gramatické.

14 Specifickým vokativním morfémem je zde myšleno, že vokativní tvar je morfologicky odlišný od nominativního.

fém na substantivech a na jiných slovních druzích se nevyskytuje (ale např. v již zmíněné gruzínštině ho najdeme i na adjektivech a zájmenech). Na základě těchto dat můžeme postulovat následující vokativní hierarchii pro slovanské jazyky:

$$(20) M > F > N \\ SG > PL/DU \\ NOUN > ADJ$$

Této hierarchii je potřeba rozumět tak, že pokud má jazyk speciální vokativní morfém na určité kategorii, bude ho mít i na kategoriích vlevo od něj. Začlenění výše uvedené generalizace do konkrétní teorie, stejně jako ověření na širším okruhu jazyků ponechávám otevřeno pro další výzkum.¹⁵

4. ZÁVĚR

Co z výše uvedených dat plyne? Vokativní fráze je označení pro argument diskurzový, nesoucí především funkci oslovení, příp. hodnocení. Čeština vokativní fráze vyjadřuje pomocí (částečně) specifických vokativních morfémů umístěných na pravou periferii slova, a to v komplementární distribuci s pádovými morfémy. Pokud specifický morfém pro vokativ nemá, je vokativní tvar synkretický s tvarem nominativním.

Vokativní fráze v češtině mají své specifické morfologické i syntaktické vlastnosti, mnohdy paralelní k vyjadřování vokativních frází v jiných jazycích. Při vyjadřování vokativu jsou určité slovní kategorie preferované více než jiné. Substantiva jsou preferována před jinými slovními druhy, singulár před plurálem a maskulina a feminina před neutry.

VocP sdílí některé rysy s argumentovými DP, mají ovšem i svá specifika. Zdá se, že VocP nejsou do struktury pevně integrovány ani prozodicky, ani syntakticky. Jsou vždy koindexovány s 2. os. a data ukazují, že u substantiv ve VocP dochází ke změně rysu z 3. na 2. os. a že inherentním rysem vokativu je tedy rys 2. os.

BIBLIOGRAFIE:

- Comrie, B. — Corbett, G. G. (1993): *The Slavonic Languages*. London: Routledge.
- Daniél, M. — Spencer, A. (2009): The vocative — an outlier case, in: Malčukov, A. — Spencer, A. (eds.), *The Oxford Handbook of Case*, Oxford: Oxford University Press, s. 626–634.
- Hill, V. (2007): Vocatives and the PragmaticsSyntax Interface, *Lingua* 117. 12, s. 2077–2105.
- Janků, L. (2016): *Vokativ v češtině*. Magisterská diplomová práce. Brno: Filozofická fakulta, Masarykova univerzita.
- Karlík, P. — Nekula, M. (eds.) (2017): *Nový encyklopedický slovník češtiny*, Praha: NLN.
- Karlík, P. (2010): Intrajazyková a interjazyková integrace, in: Krčmová, M. (ed.), *Integrace v jazycích — jazyky v integraci*, Praha: NLN, s. 31–50.

15 Více viz Janků (v přípravě).

- Merkle, L. (1996): *Bairische Grammatik*. München: Hugendubel.
- Moro, A. (2003): Notes on Vocative Case: A Case Study in Clause Structure, in: Quer, J. a kol. (eds.), *Romance Languages and Linguistic Theory 2001: Selected papers from 'Going Romance', Amsterdam, 6–8 December 2001*, Amsterdam: John Benjamins Publishing Company, s. 247–261.
- Parrott, L. A. (2010): Vocatives and Other Direct Address Forms: A Contrastive Study, in: Grønn, A. — Marijanovic, I. (eds.), *Russian in Contrast*, Oslo Studies in Language 2. 1, s. 211–229.
- Slančová, D. (1995): Vokatív ako kontaktný jav, in: Jančáková, J. — Komárek, M. — Uličný, O. (eds.): *Spisovná čeština a jazyková kultura*, Praha: FF UK, s. 142–146.
- Sonnenhauser, B. — Noel Aziz Hanna, P. (2013): Vocatives as functional performance structures, in: Sonnenhauser, B. — Noel Aziz Hanna P. (eds.), *Vocative! Addressing between System and Performance*, Berlin: De Gruyter Mouton, s. 283–30